
*В.Е. Туренко,
кандидат філософських наук,
молодший науковий співробітник
філософського факультету
КНУ імені Тараса Шевченка*

КОМІЧНІСТЬ ТА ТРАГІЧНІСТЬ ЛЮБОВІ У МІФІ АРИСТОФАНА ПРО АНДРОГІНІВ

Філософія любові в добу античності – це основа західноєвропейської експлікації феномену любові. Корені її сягають ще V ст. до н.е. Найбільш помітною постаттю даного періоду філософського осмислення любові, безперечно, можна назвати Платона. Діалог давньогрецького мислителя «Бенкет» становить один із шедеврів філософії любові як напряму філософської рефлексії. В ньому вміщено та зібрано міфи, легенди, фрагменти лірики, а також філософські сентенції античних мислителів.

Промова Аристофана, одного з учасників діалогу «Бенкету» Платона, – найпомітніша і найбільш впливова в історії західної цивілізації, зокрема культури любові, мистецтві, філософії. Чому саме ця промова? Одну з відповідей на це питання можемо вбачати в нещодавній розвідці відомого італійського історика філософії Д. Реале.

Цей мислитель звернув увагу на те, що, крім відомої промови Сократа, в діалозі «Бенкет» міститься фрагмент, в якому неписане вчення зображено у вигляді наочного міфу і за допомогою натяків і вказівок. На думку європейського дослідника, за маскою одного з учасників діалогу приховується сам Платон. Як справжній поет, який вмів писати комедію і трагедію, він незримо бере участь у розмові, зовсім не знімаючи маски. Що це за маска? Чий ім'ям прикривається Платон, щоб висловити свої заповітні думки? Це ім'я – одного з його найулюбленіших авторів – комедіографа Аристофана. Джерела повідомляють, що книги Аристофана було знайдено на ложі Платона в день смерті філософа. Отже, Аристофан! Його промова в «Бенкеті» завжди вважалася справжнім літературним шедевром Платона [3]. Цей фрагмент «Бенкету» традиційно вивчався як один з найкращих зразків класичної літератури.

У цій промові Аристофан викладає міф про андрогінів. Постає питання: Чому ж саме цей міф наводить комік, адже по суті йдеться

про трагедію людського роду (нехай навіть під маскою коміка приховується Платон)?

Любов та комічне безпосередньо пов'язані з феноменом парадоксальності невідповідністю. Так, російський дослідник даної естетичної метакатегорії Л. Карасьов зазначає, що парадоксальність є онтологічною характеристикою комічного [8; 50]. Любов теж, насправді, є парадоксом, та й уся історія любові є такою. Адже дивним, парадоксальним, є те, що саме конкретна особа стала, зокрема, для мене сенсом життя. Щоправда, Аристофан певною мірою відкриває таємницю цього. Унікальним взагалі, як кажуть закохані, є те, що вони один одного знайшли. Невідповідність у межах любові полягає в тому, що кожна історія кохання не повторює іншу, є неповторною і незрівнянною. І в цьому також полягає парадоксальність любові: любов завжди одна і та сама, але різна в долях людських. Можливо, якась історія любові для інших може поставати комічною, безглуздою, наївною.

В. Губін, осмислюючи міф про андрогінів, наголошує, що жодними емпіричними причинами неможливо пояснити виникнення любові до Іншого, (а, відповідно, і дискурсу любові). Адже, якщо б такі причини справді існували (наприклад, розум, краса, багатство, сила тощо), то не можна було б взагалі мовити про любов, а лише про її імітацію. Адже завжди знайдуться сотні, тисячі людей, більш гарних, більш розумних, і незрозумілим лишається, де критерій вибору, чому я зупинився саме на цій особистості, а не на іншій [6; 232].

Відповідно до цього, предмет любові дається нам як дане, а через це наприкінці своєї оповіді Аристофан робить дивовижний висновок: ««Ἐκβυφπτ πῦν ἦμῶν ἔυφῖν ἀνισυρπх *оэмвлпн*, ἀφε φεφμзмЭнпт ῶурес бi шпffфбй, ёо ёнот дэп. жзфё дг аei фò б'уфп'ї Ἐκβυφπт *оэмвлпн*» [Symr. 191d]». Зупинимось докладніше на проблемі перекладу даного фрагменту.

Варто зауважити, що в фундаментальному «Давньогрецько-російському словнику» за редакцією І.Х. Дворецького, слово «*оэмвлпн*» має понад 10 значень, основні з яких такі: умовний, або зовнішній, знак, сигнал, ознака, прикмета, натяк, знамення, емблема символ тощо [7; 1532], однак жодного натяку чи безпосередньо слова «половина» в ньому немає. Хоча слід констатувати, що російські та українські перекладачі роблять помилку у перекладі, адже звучить даний фрагмент таким чином:

- «Итак, каждый из нас половинка человека, рассеченного на

две камбалоподобные части, и поэтому каждый ищет всегда соответствующую ему половину» (пер. В.М.Карпова);

▪ «Кожен-бо з нас є половиною людини, поділеної на дві камбалоподібні частини – з однієї дві. Кожен вічно шукає свою половину» (пер. У.Головач).

Тому, на наш погляд, радше перекладати наведений фрагмент платонівського діалогу так: «Отже, кожен із нас – це символ для іншої людини, поділений на дві камбалоподібні частини, а тому кожен шукає завжди відповідний йому символ».

Згідно з цим, для Аристофана предмет любові є символом для тієї особистості, яка його шукала все життя, для тієї людини, яка його любить. Символічність предмету любові полягає в тому, що закоханий усвідомлює, що без коханої особистості він неповноцінний, не може гармонійно та повноцінно жити. Те, що символом є предмет любові, згодом наштовхне В.Соловйова (платоніка за поглядами) на таку думку у фундаментальній праці «Сенс любові»: «Предмет любові непростий, а подвійний; ми любимо:

1) ту ідеальну (не в абстрактному контексті, а в сенсі належності до іншої, вищої сфери буття) істоту, яку ми повинні ввести в наш реальний світ;

2) ми любимо ту природну людську істоту, яка дає нам живий матеріал для цієї реалізації і який через це ідеалізується не в сенсі нашого суб'єктивного уявлення; а в сенсі своєю дійсною об'єктивною зміною чи переродженням» [14; 534].

Саме це ідеальне, про що пише В.Соловйов, і є символом людини, саме тим, що кожен із нас шукає в другій половині. На завершення аналізу символічності предмету любові в промові Аристофана слід зазначити, що Р.Барт протиставляє справжню любов – любові-пристрасті. І одним із таких моментів протиставлення є те, що перша здійснюється та звершується у символічному плані, тоді як друга у сфері Уявлюваного [2; 27].

Але варто підкреслити, що предмет любові постає не лише як символ. Він постає і як знак (*озмвлни*) для того, хто любить. Адже, як зазначає відомий російський вчений М.Епштейн, «любов є вельми семіотичною і навіть семіократичною, тобто не просто перетворює речі в знаки, але й за допомогою цих знаків панує над речами, привласнює їх собі, чаклує з ними, перетворює зиму в одне з безліч і значень особистого імені» [16].

Як відомо, згідно з концепцією основоположника сучасної

лінгвістики Ф. де Соссюра, кожен мовний знак довільно пов'язаний зі своїм означуваним: в українській слові «весна» або в *англійському* «*spring*» немає нічого, що пов'язувало б їх із самою весною. З цього погляду, ім'я власне подвійне довільно, оскільки воно позбавлене мотивації з боку загальної ідеї, концепту. В будь-якому імені (Людмила, Галина, Вікторія та ін.), в наборі цих літер або звуків немає ніякого зв'язку з тією істотою, кого воно позначає. Однак у любовній промові ім'я втрачає свою довільність саме тому, що воно універсалізує, звертаючись не тільки до імені коханої людини, а до всього, що з нею пов'язане: до зими, до плаття, до будинку і міста... Адже зв'язок з її сукнею, будинком, містом, з цієї зимою є далеко не довільним – він мотивований усім її існуванням і всім досвідом люблячого. Отже, «любовне ім'я мірою свого семантичного і морфологічного розширення стає «мета-знаком», не тільки абсолютно вмотивованим, а й таким, що мотивує все інше. Любовна мова, в цьому сенсі, є боротьба зі знаковою довільністю самої мови, прагненням звести все випадкове в ньому – до не випадкового, передбаченого» [16].

Про зв'язок любові і комічного свідчить також те, що, на думку Платона, обидва вони одночасно несуть у собі і страждання, і задоволення [Див.: Phileb. 47e, 50b]. Це саме ми бачимо і в міфі про андрогіна – поява таїнства любові, пошуку коханої половинки пов'язане як зі стражданням від того, що втрачена (відсічена) улюблена половина, так і з задоволенням, яке людина відчуває, знайшовши її. Відповідно, любов не є чисто стражданням, болем, мукою і не є абсолютною радістю, посмішкою. Шлях любові (і про це імпліцитно свідчить Аристофан) це водночас і щастя, і нещастя; він завжди амбівалентний.

Давньогрецький філософ зазначає також, що смішним видається те, що є слабким, а тому, коли слабка людина прагне бути сильною, вона викликає в оточуючих сміх і почуття комічного [Phileb. 49e]. Р. Барт, ніби пояснюючи читачеві, що мав на увазі давньогрецький мислитель, прямо вказує на сміховинну поведінку суб'єкта дискурсу любові: «У структурі Іншого (адже Інший завжди володіє своєю структурою життя, до якої я не включений) є щось сміховинне: я бачу, як Інший наполегливо додержує одних і тих самих життєвих звичок; спостережуваний збоку, він здається мені застиглим, вічним (вічність можна уявити собі смішною) [2; 175]. Тому мав рацію учень Платона, Аристотель, коли писав, що смішна маска є чимось

потворним і викривленим, однак без болю [Poeth. 1449a].

Як бачимо, комічність міфу Аристофана про андрогінів полягає в тому, що:

1) пошук другої половинки – пошук своєї любові в кожного неповторний, сповнений парадоксальності, неоднозначності, невідповідності;

2) віднаходження предмету любові супроводжується як радісними, так і сумними моментами; в цьому полягає а-феліцитарність дискурсу любові*;

3) слабкість суб'єкта – в любовному дискурсі.

Трагічність міфу про андрогінів, на нашу думку, міститься в наведеному епізоді з промови Аристофана: спікер платонівського діалогу вкладає в уста Гефеста слова: «Може, ви хочете якнайдовше бути разом і не розлучатися один з одним ні вдень, ні вночі? Якщо ваше бажання саме таке, я готовий сплавити вас і зростити воедино, і тоді з двох людей стане одна. І, поки ви живі, ви будете жити однією спільною долею, а коли ви помрете, в Аїді буде один мрець замість двох, бо помрете ви єдиною смертю. Подумайте тільки, цього ви жадаєте і чи будете ви задоволені, якщо досягнете цього?»

Якби справді так трапилось, ми впевнені, що кожен не тільки не відмовився б від такої пропозиції і не висловив ніякого іншого бажання, але вважав би, що почув саме те, про що давно мріяв, охоплений прагненням злитися і поєднатися з коханим у єдину істоту. Причина цього полягає в тому, що такою була від початку наша природа і ми становили щось цілісне» [Symp.192d-e].

З цього моменту ми можемо вирізнити низку аспектів трагічності даного міфу:

I) унікальність предмету любові та зустрічі з ним;

II) кінченість дискурсу любові;

III) роль та значення розлуки в любові;

IV) вірність у дискурсі любові.

Розглянемо кожен з вищезначених пунктів докладніше.

Розуміння унікальності, значущості коханої особистості, яке ми бачимо у промові Аристофана, нашою думкою, що любов є чудо: «Коли кому-небудь... трапляється зустріти саме свою половину, обох охоплює таке дивне почуття прив'язаності, близькості і

* Див. докладніше: Туренко В.Е. Погляд на дискурс любові в контексті щастя та нещастя // Практична філософія. – 2013. – №3. – С. 102–110.

любіві, що вони справді не хочуть розлучатися навіть на короткий час» [Symr. 192b]. Немов продовжуючи думку давньогрецького мислителя, англійський письменник К. Льюїс пише: «Найвірніший знак закоханості в тому, що людина вважає за краще нещастя разом з коханою, ніж будь-яке щастя без неї. Навіть якщо закохалися люди немолоді, які знають, що розбите серце склеюється, вони ні за що не хочуть пройти через горе розлуки. Всі ці розрахунки не гідні закоханості, як холодний і меркантильний розрахунок Лукреція не гідний жадання. Коли самим закоханим зрозуміло, що союз їх принесе одні муки, закоханість твердо відповідає: «Все краще розлуки». Якщо ж ми так не відповімо, ми не закохані» [9; 133–134].

Любов стає «чудесною» тому, що двоє людей, які до першої зустрічі (іноді і навіть через низку зустрічей) були чужими один одному, були як «два айсберги у холодному океані» у стосунках між собою. І ось, раптом... між ними пройшла якась іскра, так всім нам відомі «перший погляд, перша посмішка», які стануть основою для любові. Справді, любов виникає саме тоді, коли якась невидима рука знімає покрив, відкриваючи красу, яку інші не змогли вловити. Те, що непосвяченим здається звичним і таким, що не містить таїнства, для люблячих стає єдиним і загадковим. Звідси любов, не сліпа, але така, що все бачить [1; 187]. Чудо полягає в тому, що віднайдена половинка, «ти» трансформується в «Ти», в тому, що Чужий стає «Своїм Іншим».

Така трансформація у людей відбувається від того, що той чи інший індивід розуміє, що знайшов свою другу половинку (про що каже Аристофан), дізнався (через час) у звичайній перехожій і усвідомив, що це та, яку шукав і чекав все життя. Доречною в цьому контексті звучить думка західного філософа Г.Г. Гадамера: «Дізнатися – означає, навпаки, впізнати річ, яку колись бачив. У цьому «як», між іншим, міститься уся загадка. Я маю на увазі не диво пам'яті, а чудо пізнання, що криється тут. Бо коли я когось впізнаю або щось дізнаюся, то бачу, що впізнане звільнилося від випадковості як його теперішнього, так і його тодішнього стану. У впізнаванні закладено те, що ми споглядаємо побачене у світлі того істотного в ньому, що вже не затуманюється випадковими обставинами. Цим створюється впізнавання»[4; 236–237].

Міфом про андрогінів, Аристофан немов би хоче сказати, що любов між чоловіком і жінкою – це диво на землі. У світі, де законом є роз'єднаність, суперечність, така любов є єдиним місцем, де

двоє людей полюбили один одного, ставши єдиними. У цій любові є найбільше і таємниче диво (з усіх можливих) людських відносин: двоє стають єдиною особистістю. Дві особи, полюбивши і прийнявши до кінця один одного, стають більшим, ніж двоє, більшим, ніж дві особи, – стають єдністю [1; 169].

Російська дослідниця А. Садикова зазначає, що «якщо спробувати визначити чудо, як абсолютне досягнення бажання або цілі, тобто таке, що припускає абсолютність подолання перешкод, то при цьому втрачається моральна воля, випаровується чистий жар душі, виконаної спрагою дії. Чудо, як природний і реальний творчий акт, при цьому відривається від людини, її духовних потреб і інтересів. Але... якщо любов є творчість, то вона полягає в створенні нової реальності, нової цінності і чи нового сенсу. Любов неповторна і унікальна; водночас вона відрізняється і непередбачуваністю, незалежністю від нас, яка є наслідком досить складної і прихованої від нас логіки почуттів» [12; 113].

Отже, чудесність любові (а відтак і предмету любові) полягає в тому, що вона з нами «трапляється» (рос. – «случається»). Здається, ось мигає 20–25 років в нашому житті і час подумати про особисте життя. Але, як би ми не планували, любов приходить, коли вона того хоче. Ми можемо піти в нічний клуб або ще в якесь місце масового скупчення людей, походити туди місяць, але так і нікого не зустріти. А можемо їхати найостаннішим поїздом у метро, о пів на першу ночі ... і на весь вагон ще одна людина (протилежної статі), кожен з нас думає про своє, але ... раптом наші погляди перетнулися і несподівано один для одного посміхнулися. Зрештою хлопець взяв адресу/телефон дівчини, а якщо взяти в контексті 21-ї століття, дізнався, чи вона в соцмережах... Так і зародилася їхня історія кохання.

Слова Аристофана про унікальність предмету любові, відчуття чуда в середині люблячого серця наштовхують на розуміння також того, яким є у люблячих бажання бути вірним одне одному, чи є любовна вірність.

На думку Д. фон Гільдебранда, вірність в любові має низку ключових рис. Ними є:

- 1) віра і надія в вірності;
- 2) несхильність перед впливами;
- 3) «внутрішній зір»;
- 4) готовність до жертви;

Оскільки четвертий пункт ми вже розглянули раніше, то увага наша буде прикута до перших трьох рис.

Вірність може бути збережена за умови, що завжди будемо довіряти не стільки тому, хто і що сказав про кохану нашу людину, скільки тому, що ми самі безпосередньо про неї знаємо.

Давньогрецьке слово «рйуфезей» дослівно означає довіру, вірність, впевненість. Любити – означає вірити, довіряти, зберігати вірність. Вірність може існувати виключно на принциповій і беззаперечній довірі до дорогої особистості. Я можу комусь бути вірним, тільки якщо по-справжньому йому вірю, розділяю з ним всі свої злети та падіння. Це стосується однаковою мірою як людини, так і Бога (якщо йдеться про релігійну довіру). Я не можу довіряти людині, до якої маю глибинну недовіру. Довіра необхідна для вірності, відповідно і вірність проявляється в довірі і вірі. Вірність людині дає нам невимовну сміливість. Якщо ми зберігаємо вірність до Бога, до людини, яку палко любимо, то нам не страшно нічого. Якщо ми зберігаємо вірність Богові, людині, яку палко любимо, то нам не страшно нічого. Тут слухними є слова мудрого Соломона: «Великі води не можуть згасити кохання» (Пісня Пісень 8,7).

Що ж до надійності, вона полягає в тому, що якщо ти вірний комусь, то інший відчуває це своїм серцем та душею. Завдяки вірі, надії, любові людина сповнюється вірністю Іншому. Адже, якщо немає віри і надії щодо близької нам людини, то це означає відсутність самої можливості вірності як феномену відносин між певними особистостями. Про роль надії у вірності між індивідами Д. фон Гільдебранд наводить досить красномовний приклад: «Одна моя знайома, яка жила в дуже щасливому шлюбі, одного разу вона потрапила в страшну автомобільну катастрофу. Вона декілька місяців перебувала в комі. Серйозні пошкодження мозку, мовний параліч здавалося б, свідчили про те, що це безнадійний випадок. Лікар сказав її чоловікові: її здоров'я ніколи повністю не відновиться. Тому, навіть якщо вона незабаром не помре, ви повинні будете віддати її у притулок для нерухомих хворих. Однак чоловік не хотів і чути про таке. Він просиджував щодня після роботи по п'ять годин біля її ліжка і казав, що в жодному разі не покине її, і якщо вона буде жива, то забере її додому.

Вона вижила і через вісім місяців повернулася додому спочатку цілком паралізованою, проте з повною пам'яттю. Після турботливого догляду її чоловіка за нею вона повернулася повністю до нормального

життя. Поведінка цього чоловіка, безперечно, є хвилюючим прикладом вірності, а також і сили його любові, самовідданості і взагалі за-свідчує незвичайну моральність. У такій вірності, непохитній відданості не можна не побачити важливого значення надії [5; 570–571].

Несхильність до впливів – це те, що можна назвати «любовною глухотою» та/або «любовною сліпотою». Відповідно до цього, певною мірою (метафізично) люблячі половинки не мають вух та очей, не сприймають, хто і що їм каже, для них головне – голос, подив коханої особистості. У цьому контексті вони самотні. Ніхто не може сприймати тебе так, як той, хто тебе любить. Тільки предмет любові здатний «почути» навіть мовчання люблячої особистості, навіть на великих відстанях.

У чому ж ще є «глухими» люблячі? Кожен з них глухий до голосу свого «єго». Він більше не чує свого розуму, а прислухається до того, що йому «каже» серце, в якому живе кохана. Це означає не те, що він згоден потурати тим чи іншим побажанням другої половини та виконувати їх, а те, що відносини будуватимуться на основі того, що потрібно їм обом, несучи, за словами апостола Павла, «тягарі один одного» (Гал. 6, 2).

В якомусь сенсі можна сказати, що «любов глуха» – вона глуха до того, що її руйнує, що не сумісне з нею (це – гордість, марнославство, нетерпіння, непростення, заздрість, брехня). Разом з тим любов особливо чутлива і завжди чує там, де є прощення, розуміння, правда, терпіння і т.п.

Тому екзистенціал вірності свідчить про те, що насправді у любові немає і не може бути «царських шляхів» і «червоних доріжок». Потрібно бути готовим до всіляких небезпек з боку суспільства, з якими зустрічаються або обидва люблячі, або ж хтось із них. У любові є все – трагічне та радісне, ризикованість і впевненість, оскільки вона є, головним чином, «метою-шляхом» кожної людини. Унікальність цього шляху полягає в тому, що ним ідуть двоє люблячих особистостей.

«Внутрішній зір» – це здатність бачити в коханій особистості глибинне, дивитися очима не меркантильними, оціночними, а повними надії та віри. Інакше, за словами Д. фон Гільдебранда, «апелюючи до «внутрішнього зору», ми можемо змусити люблячого сприймати смиренність предмету любові як «рабську покірність», його цнотливість як дурість, його принципову вірність як педантизм, або навіть як ознаку посередності, його прагнення до істини – як

зарозумілість і фанатизм... Можна зруйнувати чарівність краси яким-небудь невдалим жартом, сказавши, наприклад, що у людини занадто довгий або короткий ніс, що видно сліди згасання краси» [5; 569].

Готовність до жертви заради коханої особистості (і про це пише Платон *Symp.* 179c) – не означає вчинити якийсь подвиг, зробити щось неймовірне. Важливою є сама готовність до того, щоб свідомо пожертвувати заради коханої. Важливо свої інтереси ставити на друге місце після інтересів предмета любові. Жертвність полягає не в тому, щоб аспект свого «Я» цілком ігнорувати, а в тому, щоб співвідносити всі свої плани, задуми, бажання з Іншим, причому не на шкоду нікому з учасників певного любовного дискурсу. Це те, про що пише Е. Левінас: «Любити означає переживати за Іншого, бути підмогою в її слабкості. Любов означає буття-для-Іншого. Справжня любов є виявлення добра: вона не вимагає від того, кого ми любимо, неможливого, але, йдучи назустріч її слабкості, наділяти її собою, тобто зрештою пробуджувати в ній звернену любов. Любячи її, я не чекаю від улюбленої підпорядкування, підтвердження влади мого «Я», «видачі» мені таємниць її ніжності. Любячи її по-справжньому, я радію її радості, насолоджуюся її насолодами, люблю її любов, яка звернена до мене» [10; 366].

Думка Аристофана про нерозривність люблячих та їхню боязнь втратити зв'язок одним з одним спонукає до осмислення значення розлуки в дискурсі любові. В цьому контексті, на наш, погляд, слушно згадати слова Х. Ортегі-і-Гассета: «Того, хто любить, рятує тільки сильне випробовування, яке має зовнішні причини, будь-які інші вимушені відносини. Цілком зрозуміло, що розлука, подорожі слугують для тих, хто любить, гарними ліками. Відстань предмету любові послаблює увагу до нього; вона перешкоджає тому, щоб інтерес жили нові враження. Подорожі змушують нас буквально починати нове життя, вирішувати безліч дрібних проблем, виривають нас із «пазурів» буденності, приводячи в зіткнення з нами багато і багато невідомих нам об'єктів, – відтак вдається порушити патологічну замкнутість і герметичність свідомості, в які поряд зі свіжим повітрям проникає і нормальна перспектива» [12; 382–383].

Тому слухними є слова: «Моя любов до тебе, варто тобі опинитися далеко від мене, постає такою, якою вона є насправді, – у вигляді велетня; у ній зосереджуються вся моя духовна енергія і вся сила моїх почуттів. Я знову відчуваю себе людиною в повному розумінні цього слова, бо відчуваю величезну пристрасть» [11; 301–302].

Отже, розлука є критерієм істинності почуттів, істинності дискурсу любові: нам більш відкрито, як підкреслює український філософ В. Малахов, «те, що йде від нас. Процес цього наближення через розлуку і виражає глибоку сутність любові» [6; 24]. Якщо люблячі здатні перенести розлуку, то означає насправді дискурс любові, а не закоханості, пристрасті або жагучого потягу. Якщо ж вони не зможуть стерпіти всі труднощі і серцеві страждання від такої екзистенціальної ситуації, то – це була не любов, а, скоріше, швидкоплинне захоплення.

Вже у давньогрецьких романах («Херей і Калліроя» Харитона (I–II ст.), «Дафніс і Хлоя» Лонга (II–III ст.), «Ефіопіка» Геліодора (III ст.), «Левкіппа і Клітофонт» Ахілла Татія (II–III ст.)) оспівуються любов дівчини і юнака та їхня вірність у вимушеній розлуці, незважаючи на постійні спокуси, що провокуються їхньою красою, та муки, яких вони зазнають» [15; 42]. Зауважимо, що з феноменом розлуки тісно пов'язано і взагалі кінечність дискурсу любові, яка може мати два вектори: 1) смерть коханої людини; 2) «охолодження» почуттів до предмету любові.

Отже, проаналізувавши з точки зору філософської амурології міф про андрогінів, відображений у промові Аристофана, можемо дійти висновку, що в цьому міфі імпліцитно присутні думки і сентенції як щодо трагічності, так і щодо комічності версії про походження любові. Комічність природи любові у контексті міфу про андрогінів полягає в тому, що пошук другої половинки – в кожного неповторний, сповнений парадоксальністю, неоднозначністю, невідповідністю, а також тим, що віднаходження предмету любові супроводжується як радісними, так і сумними моментами. Трагічність любові в даному міфі [Sympr.192d-e] визначається унікальністю предмету любові та зустрічі з ним; кінечністю дискурсу любові; роллю та значенням розлуки і вірності в любові.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Антоний (Блум), митрополит.* Таїнство любви / Свет любви Господней. – М., 2009. – С. 169–233.
2. *Барт Р.* Фрагменти мови закоханого. – Львів: Незалежний культурологічний журнал «І». – 2006. – 320 с.

3. *Баумейстер А.* Таинство любви и неписанное учение Платона – Электронный ресурс / Режим доступа: <http://andriibaumeister.com/?p=1262>
4. *Гадамер Г.-Г.* Актуальность прекрасного. – М., 1991. – С.266–323.
5. *Гильдебранд Д. фон.* Метафизика любви. – СПб., 1999. – 630 с.
6. *Губин В.Д.* Любовь, творчество и мысль сердца / *Философия любви.* – Ч.1. – М., 1990. – С.231–253.
7. *Дворецкий И.Х.* Древнегреческо-русский словарь. В 2 тт. Т.2. – М., 1958. – 1905 с.
8. *Карасёв В.Л.* Парадокс о смехе // *Вопросы философии.* – 1989. – №5. – С.47–65.
9. *Льюис К.С.* Любовь: роман. – М., 2011. – 192 с.
10. *Малахов В.А.* Погляд на любов // *Етика спілкування: Навч. посібник.* – К., 2006. – С.362–369.
11. *Маркс К.* Из письма Карла Маркса жене Женни Маркс 21 июня 1856 г. // *Маркс К.* Философия любви. – Ч.2. – М., 1990. – С.300–302.
12. *Ортега-и-Гассет Х.* Этюды о любви // *Эстетика. Философия культуры.* – М., 1991. – С.350–432.
13. *Садыкова А.Г.* Категория реального, или естественного, чуда: проблема философской интерпретации / Дис. на соиск. учен. степени канд. филос. наук 09.00.01 – Онтология и теория познания. – Уфа, 2001. – 131 с.
14. *Соловьев В.С.* Смысл любви // *Соч. в 2 т. Т.2.* – М., 1988. – С.493–547.
15. *Чаньшев А.Ф.* Любовь в античной Греции // *Философия любви.* – Ч.1. – М., 1990. – С.36–68.
16. *Эпштейн М.Н.* Любовные имена. Введение в эротонику // *Топос.* – 2005. – №12. / Электронный ресурс. Режим доступа: <http://www.topos.ru/article/4306>

Туренко В.Е. Комічність та трагічність любові у міфі Аристофана про андрогінів.

У статті докладно аналізується Аристофанів міф про андрогінів, відображений у «Бенкеті» Платона. Наголошується, що комічність природи любові полягає в тому, що пошук другої половинки в кожного неповторний, сповнений парадоксальністю, неоднозначністю, невідповідністю, а також тим, що віднаходження предмету любові супроводжується як радісними, так і сумними моментами. Трагічність любові у даному міфі [Symr.192d-e] визначається унікальністю предмету любові та зустрічі з ним; кінченістю дискурсу любові; роллю та значенням розлуки і вірності в любові.

Ключові слова: любов, Аристофан, «Бенкет», андрогіни, трагічність, комічність, Платон.

Туренко В.Е. Комичность и трагичность любви в мифе Аристофана про андрогиниов.

В статье подробно анализируется миф Аристофана об андрогинах, отраженный в «Пире» Платона. Подчеркивается, что комичность природы любви заключается в том, что поиск второй половинки у каждого неповторимый, наполненный парадоксальностью, неоднозначностью, несоответствием, а также тем, что нахождение предмета любви сопровождается как радостными, так и печальными моментами. Трагичность любви в данном мифе [Symp.192d-e] определяется уникальностью предмета любви и встречи с ним, конечностью дискурса любви; ролью и значением разлуки и верности в любви.

Ключевые слова: любовь, Аристофан, «Пир», андрогиниы, трагичность, комичность, Платон.

Turenko V.E. Comic and tragic of love in the myth of Aristophanes about the androgyny.

The paper analyzes in detail the myth of Aristophanes about androgyny, which is reflected in Plato's «Symposium». It is noted that the comical nature of love lies in the fact that the search for the second half – each unique, filled with paradox, ambiguity, inconsistency, as well as the fact that the determination of the object of love is accompanied by a joyful and sad moments. The tragedy of love in this myth [Symp.192d-e] determined by the uniqueness of the object of love and a meeting with him, of course the discourse of love; the role and importance of separation and fidelity in love. The words of Aristophanes about unique object of love, a sense of miracle in the middle of a loving heart inspire understanding of how loving has desire is to be faithful to each other.

Key words: love, Aristophanes, «Symposium», androgyny, tragic, comic, Plato.